

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 263/2021-16

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Libora Duľu (sudca spravodajca) a zo sudcov Ladislava Duditša a Miroslava Duriša v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] proti uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 10 Sžfk 30/2020 z 8. decembra 2020 a rozsudku Krajského súdu v Košiciach č. k. 6 S 120/2015 zo 6. októbra 2016 takto

r o z h o d o l :

1. Návrhu na ustanovenie právneho zástupcu **n e v y h o v u j e .**
2. Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 17. marca 2021 domáha vyslovenia porušenia svojich základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a 2 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a svojho práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) č. k. 10 Sžfk 30/2020 z 8. decembra 2020 a rozsudkom Krajského súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) č. k. 6 S 120/2015 zo 6. októbra 2016. Sťažovateľ navrhuje napadnuté rozhodnutia zrušiť, priznať mu finančné zadosťučinenie a trovy konania. Sťažovateľ tiež žiada ustanoviť mu právneho zástupcu pre konanie pred ústavným súdom.
2. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti uviedol, že 16. januára 2021 podal Centru právnej pomoci, kancelárii Prešov žiadosť o ustanovenie právneho zástupcu pre konanie pred ústavným súdom z radov advokátov, avšak dosiaľ nebolo o jeho žiadosti rozhodnuté, a preto podal ústavnú sťažnosť bez právneho zastúpenia.

3. Z ústavnej sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ podal 19. októbra 2015 žalobu o neplatnosť rozhodnutia správneho orgánu – Finančného riaditeľstva Slovenskej republiky (ďalej len „žalovaný“) č. 1304120/2015 z 18. augusta 2015. V uvedenom konaní bol sťažovateľ právne zastúpený advokátom ustanoveným Centrom právnej pomoci JUDr. Vladimírom Novákom, s ktorým sa sťažovateľ osobne nikdy nestretol. Určený advokát nehájil riadne záujmy sťažovateľa ako klienta.
4. O vyhlásení rozsudku krajského súdu sa sťažovateľ dozvedel od žalovaného, a preto okamžite (17. februára 2017) odvolal plnomocenstvo určenému advokátovi a následne vynaložil úsilie o doručenie mu rozsudku krajského súdu (opakované žiadosti adresované krajskému súdu, Centru právnej pomoci), ktorý bol podľa jeho názoru doručený neoprávnenej osobe – určenému advokátovi.
5. Podľa názoru sťažovateľa sa o jeho právnej veci rozhodlo jednostranne, bez pojednávania, v jeho neprítomnosti, čo mu znemožnilo uplatniť jeho ústavné práva.
6. K písomnému vyhotoveniu rozsudku krajského súdu sa sťažovateľ dostal až 6. februára 2020, a preto podal v lehote jedného mesiaca (12. februára 2020) kasačnú sťažnosť a súčasne žiadosť o určenie právneho zástupcu pre podanie kasačnej sťažnosti adresovanú Centru právnej pomoci, o ktorej bolo negatívnym spôsobom rozhodnuté 12. mája 2020.
7. Najvyšší súd uznesením č. k. 10 Sžfk 30/2020 z 8. decembra 2020 odmietol kasačnú sťažnosť sťažovateľa pre nesplnenie podmienky právneho zastúpenia napriek tomu, že sťažovateľ vynaložil snahu o splnenie tejto podmienky. Uvedeným rozhodnutím boli hrubo porušené označené práva sťažovateľa a bola mu spôsobená škoda. Sťažovateľ postupoval v zmysle poučenia uvedeného v rozsudku krajského súdu a v stanovenej lehote podal kasačnú sťažnosť.

II.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

8. Podstatou ústavnej sťažnosti je porušenie práva na spravodlivý proces (čl. 46 ods. 1 a 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru) a základného práva na prerokovanie veci v prítomnosti sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy rozsudkom krajského súdu v konaní o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovaného a uznesením najvyššieho súdu, ktorým odmietol kasačnú sťažnosť sťažovateľa proti rozsudku krajského súdu.

II.1. K žiadosti sťažovateľa o ustanovenie právneho zástupcu pred ústavným súdom:

9. Vo vzťahu k žiadosti o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom ústavný súd konštatuje, že takýmto žiadostiam vyhovie v prípade súčasného (kumulatívneho) splnenia podmienok vyplývajúcich z § 37 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) a jeho ustálenej doterajšej judikatúry v tejto oblasti, t. j. 1) ak ustanovenie právneho zástupcu odôvodňujú majetkové pomery navrhovateľa (ak vzhľadom na svoje majetkové pomery nedisponuje dostatočnými zdrojmi na úhradu trov právneho zastúpenia) a 2) ak zároveň nejde o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti.

10. Z uvedeného teda vyplýva, že ústavný súd môže fyzickej osobe ustanoviť právneho zástupcu na základe jej žiadosti, avšak iba v prípade, ak jej podanie spĺňa aspoň základné formálne a obsahové náležitosti, na základe ktorých by bolo možné posúdiť dôvodnosť ňou uplatňovaného nároku.

11. Ústavný súd po preskúmaní ústavnej sťažnosti v jej podstatnom základe konštatuje (bez potreby skúmania majetkových pomerov sťažovateľa), že nebola splnená druhá podmienka pre ustanovenie právneho zástupcu, keďže v sťažovateľovom prípade ide o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti, čo napokon vyplýva z dôvodu odmietnutia jeho ústavnej sťažnosti.

II.2. K namietanému porušeniu označených ústavných práv sťažovateľa napadnutým rozsudkom krajského súdu:

12. Ústavnú sťažnosť v časti smerujúcej proti napadnutému rozsudku krajského súdu je potrebné odmietnuť pre nedostatok právomoci.

13. Z čl. 127 ods. 1 ústavy pramení, že systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd je rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom ochranu základných práv a slobôd poskytuje v zmysle ústavy primárne všeobecné súdnictvo („ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“) a ústavný súd až subsidiárne.

14. Z ústavnej sťažnosti je nepochybné, že sťažovateľ využil svoje právo podať (i keď oneskorene) proti napadnutému rozsudku krajského súdu kasačnú sťažnosť, o ktorej bol oprávnený a aj povinný rozhodnúť najvyšší súd. Právomoc najvyššieho súdu rozhodnúť o kasačnej sťažnosti sťažovateľa v danom prípade neprípúšťa možnosť ústavného súdu rozhodovať o napadnutom rozsudku krajského súdu, keďže kasačná sťažnosť v tomto prípade predstavuje účinný opravný prostriedok ochrany práv sťažovateľa vo vzťahu k napadnutému rozsudku krajského súdu.

15. Princíp subsidiarity znamená, že ústavný súd poskytuje ochranu základným právam a slobodám iba vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy. Ústavný súd sa pri skúmaní podmienok konania o ústavnej sťažnosti riadi zásadou, že všeobecné súdy sú ústavou povolané chrániť nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť, a preto je ochrana základných práv a slobôd poskytovaná ústavným súdom prostredníctvom ústavy a zákonom o ústavnom súde upraveného konania o ústavnej sťažnosti subsidiárna a nastupuje až vtedy, ak o tejto ochrane nerozhodujú všeobecné súdy (porov. mutatis mutandis II. ÚS 13/01, IV. ÚS 102/09).

16. Vzhľadom na túto skutočnosť ústavný súd pri predbežnom prerokovaní ústavnú sťažnosť v tejto časti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie.

II.3 K namietanému porušeniu označených práv uznesením najvyššieho súdu:

17. O prípad porušenia ústavou garantovaného základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru rozhodnutím alebo postupom všeobecného súdu pritom môže ísť okrem iného vtedy, ak by tento súd fakticky odňal komukoľvek možnosť domáhať sa alebo brániť svoje právo na všeobecnom súde (II. ÚS 8/01), alebo by rozhodol arbitrárne, bez náležitého odôvodnenia svojho rozhodnutia (I. ÚS 241/07), prípadne pokiaľ by sa pri výklade a aplikácii zákonného predpisu natoľko odchyľil

od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (III. ÚS 264/05), teda ak súdom zvolený výklad neprípustne postihuje niektoré zo základných práv sťažovateľa, prípadne opomína možný výklad iný, ústavne konformný alebo je výrazom zjavného a neodôvodneného vybočenia zo štandardov výkladu, ktorý je v súdnej praxi rešpektovaný, resp. je v rozpore so všeobecne uznávanými zásadami spravodlivosti.

18. Vo všeobecnom poňatí posúdenie veci všeobecným súdom sa môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu iba v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli do takej miery zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, že by zásadne popreli účel a význam zákonného predpisu (I. ÚS 13/00, I. ÚS 115/02, I. ÚS 139/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 352/06, I. ÚS 382/06, I. ÚS 88/07).

19. O zjavnej neopodstatnenosti návrhu možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánu verejnej moci (súdu) nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú možno preto považovať sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, I. ÚS 110/02, I. ÚS 140/03, IV. ÚS 166/04, IV. ÚS 136/05, III. ÚS 168/05).

20. Po oboznámení sa s obsahom napadnutého rozhodnutia najvyššieho súdu ústavný súd konštatuje, že nič nenasvedčuje tomu, že odmietnutie sťažovateľovej kasačnej sťažnosti proti rozsudku krajského súdu by nebolo výsledkom spravodlivého súdneho procesu. Argumentácia sťažovateľa je založená na tvrdení, že rozsudok krajského súdu mu nebol riadne doručený, získal ho až 6. februára 2020, a preto v zmysle poučenia uvedeného v závere predmetného rozhodnutia podal kasačnú sťažnosť 12. februára 2020 (v zákonom určenej lehote) bez právneho zastúpenia. O určenie advokáta požiadal Centrum právnej pomoci, ktoré jeho žiadosti nevyhovelo. Podľa sťažovateľa bola jeho kasačná sťažnosť odmietnutá pre nedostatok právneho zastúpenia.

21. Z uznesenia najvyššieho súdu vyplýva, že kasačnú sťažnosť sťažovateľa odmietol najvyšší súd predovšetkým ako oneskorene podanú, konštatujúc, že rozsudok krajského súdu bol riadne (26. októbra 2016) doručený ustanovenému advokátovi sťažovateľa, ktorý sťažovateľa zastupoval v konaní pred krajským súdom, a presvedčenie sťažovateľa o počítaní lehoty na podanie kasačnej sťažnosti odo dňa doručenia predmetného rozhodnutia do jeho rúk a ani skutočnosť, že odvolal plnomocenstvo udelené určenému advokátovi (17. februára 2017), nemožno považovať za relevantné okolnosti, keďže zo žiadneho ustanovenia Správneho súdneho poriadku (ďalej len „SSP“) nevyplýva povinnosť doručovať zamietavé rozhodnutie do rúk sťažovateľa v konaní riadne zastúpeného advokátom. Uvedený nedostatok nebolo možné zhojiť ani v prípade preukázania právneho zastúpenia sťažovateľa v kasačnom konaní.

22. Najvyšší súd sa teda vecnými námietkami sťažovateľa uplatnenými v kasačnej sťažnosti nezaoberal, postupujúc v súlade s § 459 písm. a) SSP, keď dospel k záveru, že krajský súd pri doručovaní svojho rozhodnutia nepochybil a postupoval v súlade s § 73 ods. 1 SSP, v zmysle ktorého ak má účastník konania zástupcu so splnomocnením na celé konanie, doručuje sa písomnosť len tomuto zástupcovi. Vzhľadom na uvedené okolnosti vyznieva argumentácia sťažovateľa uvedená v ústavnej sťažnosti značne nepresvedčivo a, naopak, závery najvyššieho súdu

o oneskorenom podaní kasačnej sťažnosti sú dostatočne odôvodnené a presvedčivé, majúce oporu v zákone.

23. Vzhľadom na uvedené ústavný súd konštatuje, že medzi rozsudkom najvyššieho súdu a sťažovateľom označenými právami neexistuje taká príčinná súvislosť, na základe ktorej by ústavný súd po prípadnom prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie reálne mohol dospieť k záveru o ich porušení. Ústavný súd preto pri predbežnom prerokovaní odmietol ústavnú sťažnosť sťažovateľa v tejto časti podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 25. mája 2021

Libor Duľa
predseda senátu